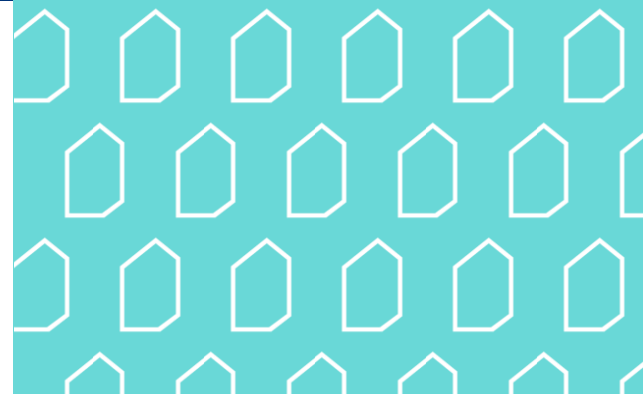

Lean KA mallipohja Arkkitehtuuripankki.fi- palvelussa

Ari Haaksiala
12.6.2020

**DIGI- JA
VÄESTÖTIETO-
VIRASTO**

Lean KA kohdeasiakasryhmät ja arvolupaus

- Koko julkinen hallinto, toiminnan ja ICT:n kehittäjät
  - Arkkitehtuuripankin käyttäjät
  - Omien QPR EA ympäristöjen käyttäjät (myös TUVE)

Arvolupaus

- 1) Tuki arvoketjupohjaiselle Lean Agile kehittämismallille,
- 2) Arkkitehtuurin visuaalinen mallintaminen ja muutosten suunnittelu helposti, ymmärrettävästi ja vaikuttavasti

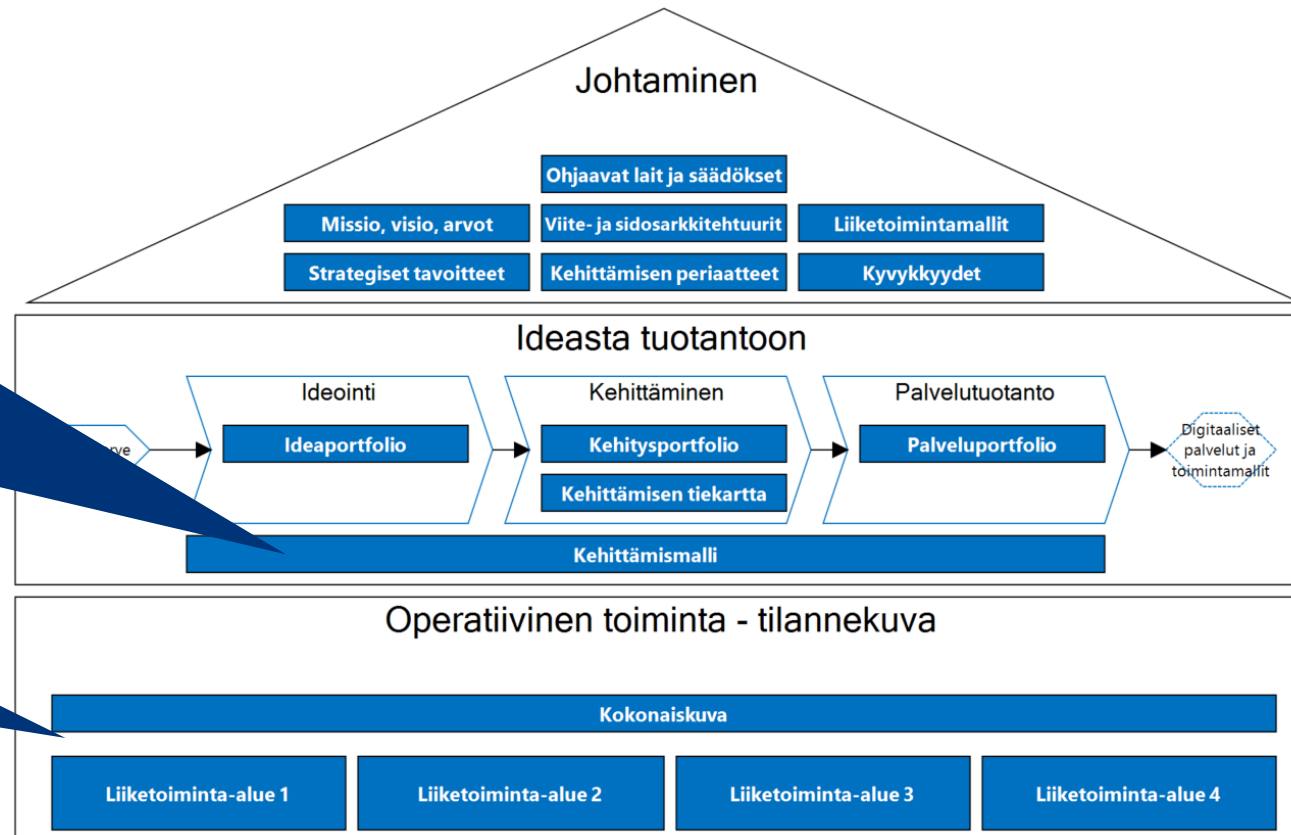

Uusi tapa tukea organisaation johtamista, kehittämistä ja toimintaa

- Ideasta tuotantoon –arvovirta ja kehittämismalli (prosessi)
- Tiivis kytkentä portfolion hallintaan
- Kokonais- ja ratkaisuarkkitehtuurien suunnittelu ja hallinta
- Tuki tiedonhallintalain kuvausvelvoitteiden täyttämiseksi

Organisaatiolle sovitettu kehittämisprosessin kuvaus!

Arkkitehtuurikuvaukset

Organisaation kehittämisen ohjaus ja periaatteet

Kokonaisketterä kehittämismalli (portfolionäkymissä kehittämispaketit, joihin linkitetään tarvittavat kaaviot tilannekuvasta)

Kehittyvä tilannekuva (nyky- ja tavoitetilojen kaaviot)

Lean KA hyötyjä

- Valmis, koeponnistettu (Vantaa, Kela) mallipohja otettavissa käyttöön nopeasti ja helposti
  - Uusi rakenne ja käytännön ohjeistus
  - Kytkeä portfolion hallintaan (esim. Thinking Portfolio)
    - Idea-, projekti-, palvelu- ja sovellussalkut
- Täysin JHS179 yhteensopiva (A-pankin metamalli)
- Sovellettavissa muiden viitekehysten ja menetelmien kanssa (kuten TOGAF, SAFe, DevOps, Lean, Agile, IT4IT, ITIL)

Lean KA periaatteet ja linjaukset

- Kuvataan arkkitehtuuria asiakaslähtöisesti – kuvauksilla tulee olla selkeä asiakas/hyödyntäjä
- Kuvataan vain tarpeeseen – tilanteeseen sopivat kaaviotyypit oikealla tarkkuustasolla
  - Parannetaan ymmärrystä kehittämiskohteen nykytilasta/ongelmista ja kehittämistarpeista
  - Suunnitellaan kehittämiskohteen tavoitetila/muutokset/ratkaisut
- Arkkitehti on mukana prosessin alusta loppuun (ideasta tuotantoon)
  - Yleisarkkitehti tai dedikoitu hanke-/ratkaisuarkkitehti
- Kehittämiskohteiden summana muodostuu organisaation kokonaiskuva
  - Inkrementaalisesti täydentyvä tilannekuva
  - Riippuvuuksien hallinta ja elementtien uudelleen käyttö
- Keskeiset taustalla olevat suositukset ja standardit: JHS179, TOGAF, SAFe, ArchiMate
- Metamallitasolla JHS179 yhteensopiva

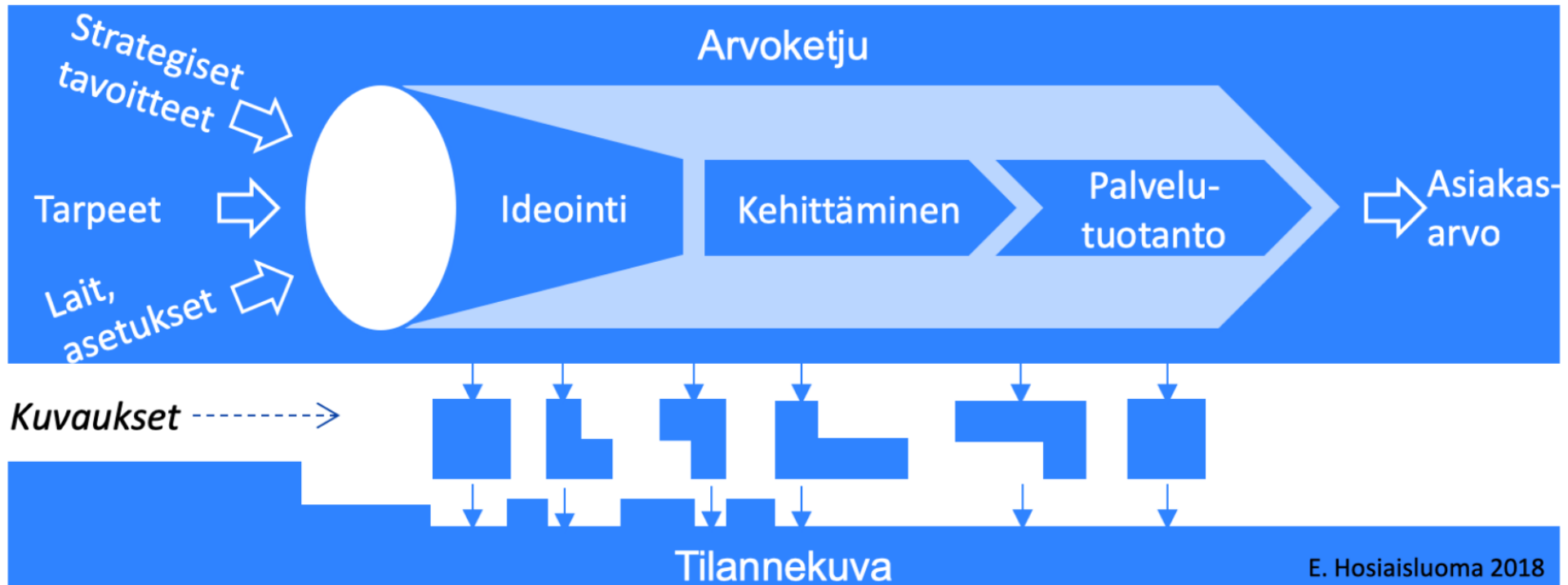
Arkkitehtuurikuvaukset/-näkymät

- Pelkistetty ('liinattu') arkkitehtuurikehikko
- Rakenne toistuu liiketoiminta-/palvelualueilla
- Nyky- ja tavoitetilat näkyvät vasta kaaviotasolla tarpeen ja tilanteen mukaan

Kokonaiskehittämismalli ideasta tuotantoon

Arvoketjupohjainen toiminnan kehittämismalli ja jatkuvasti täydentyvä arkkitehtuurin tilannekuva

[Referenssiartikkeli, E. Hosiaislouma: Lean Enterprise Architecture Method for Value Chain Based Development in Public Sector](#)

Käyttöönoton vaiheet

1. Muodosta ydintiimi, joka vastaa käyttöönotosta
  - Arkkitehti, Lean Manager, pääkäyttäjä, OMISTAJA
  - Tarvittavaa osaamista: JHS179, ArchiMate, TOGAF, SAFe, Lean, QPR EA,...
  - Katso koulutusvideot soveltuvin osin
2. Ota käyttöön Lean KA mallipohja
  - Arkkitehtuuripankissa: Luo uusi palvelinmalli käyttäen Lean KA mallipohjaa
  - Omassa QPR EA ympäristössä: Tallenna Lean KA mallipohja Arkkitehtuuripankista tiedostomalliksi, tallenna tiedostomalli omaan QPR EA ympäristöön, kytke se omaan pohjamalliin, määritä ja ohjeista hallintamalli
  - Nimeä liiketoiminta-/palvelualueet halutulla tavalla ja tee muut räätälöinnit kehikkoon (esim. taustagrafiikka)
3. Määritä kokonaiskehittämisen toimintamalli 'Ideasta tuotantoon' (alustava)
  - Sovittaen organisaation rakenteisiin, prosesseihin ja käytäntöihin (dokumenttien hallinta ja muiden työkalujen käyttö, Backlog, Kanban)
  - Mallinna se prosessina kohtaan 'Kehittämismalli'
4. Määritä pilot case / kehittämiskohde
  - Mallintaville arkkitehteille ja suunnittelijoille mallintajaoikeudet
  - Tunnista sidosryhmät ja niiden edustajat (tämänkin voi mallintaa Toimijat-kuvauksena) -> henkilöille portaalikatselijan oikeudet
5. Määritä organisaation kehittämisen ohjaavat tekijät ja periaatteet tarvittavassa laajuudessa
  - Mallinna ne 'Johtaminen' tason kuvauksiin
  - Linkitä pilot casen Tavoitteet-kuvauksiin (motivation)

Sovellussalkun luonti

- Usein kannattaa jo alkuvaiheessa ladata organisaation tietojärjestelmä-/sovellussalkku Excelistä, jonka jälkeen tietojärjestelmät ja sovellukset ovat käytettävissä ArchiMate mallinuksissa sovelluskomponentteina (application component).
  - Excel voi olla erikseen ylläpidetty tiedosto tai siirtotiedosto esim. Thinking Portfolio palvelusta.
  - Latauksessa käytetään QPR EA:n Excel import skriptiä. Lataus-/päivityssykli tulee sopia tapauskohtaisesti. Pääkäyttäjä suorittaa latauksen.
- Sovellussalkku näytetään kokonaisuudessaan luettelomuodossa QPR EA:n navigaattorinäkymänä.

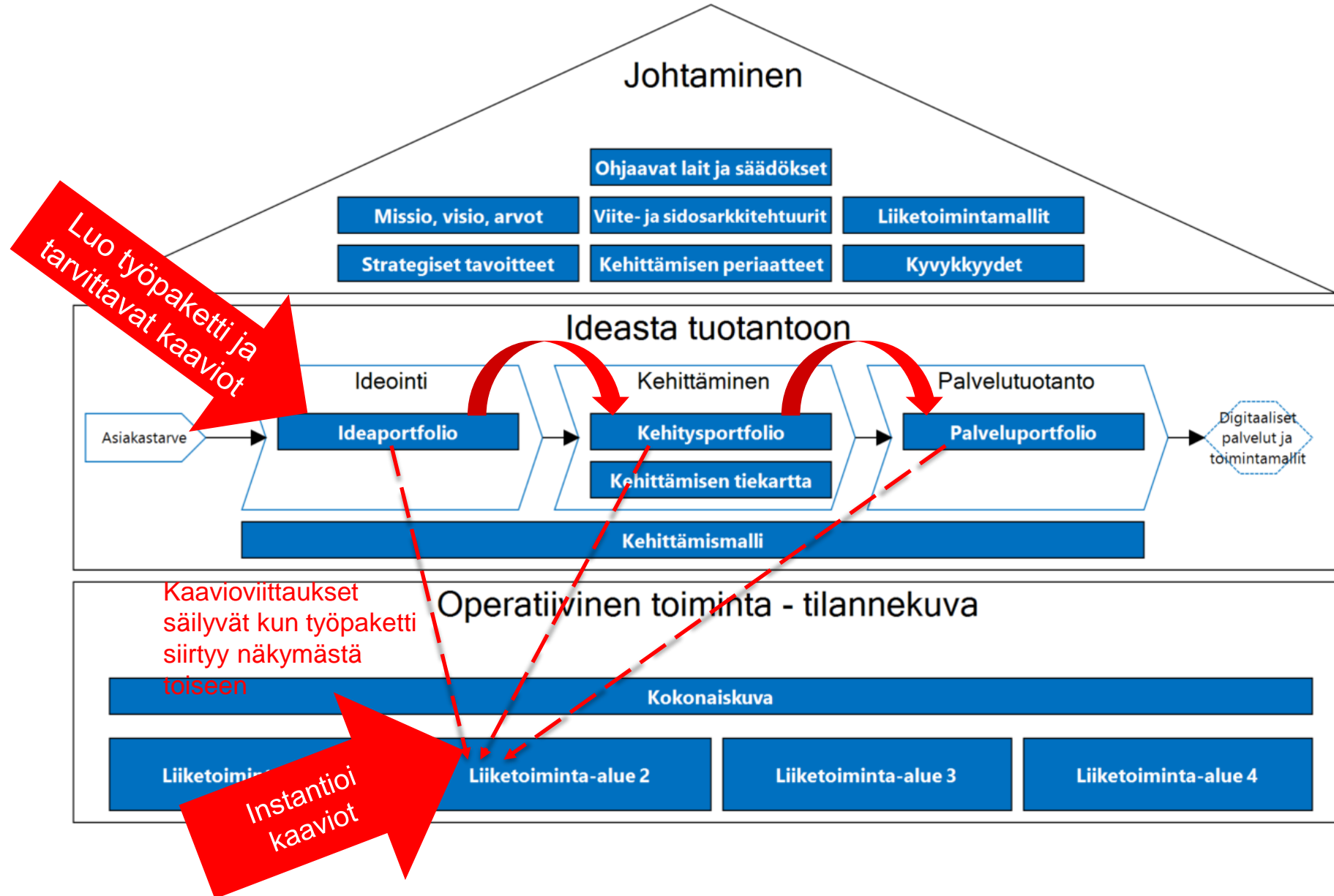

Jatkuva käyttö

- Kehityskohteen ideointivaiheessa luo kohteelle työpaketti ideaportfolio-näkymään ja työpakettiin tarvittavat kaaviot
  - Myöhemmin, kun idea siirtyy kehittämisvaiheeseen (esim. projektina tai ketterän tiimin tuotteen kehitysjonoon), ko. työpaketti siirretään (instantioimalla) kehitysportfolionäkymään.
  - Kun ratkaisu valmistuu, työpaketti siirretään soveltuvin osin (instantioimalla) palveluportfolionäkymään tukemaan jatkuvien palveluiden muutoshallintaa.
- Instantioi työpaketin kaaviot myös liiketoiminta-/palvelualueen alle oikean kuvaustyyppin alle (Tavoitteet, Prosessit, Toimijat, Käsitteet, Sovellusintegraatiot, Kerrosnäkökuvat,...)
  - Näin samat kaaviot voidaan löytää ideoittain/projekteittain/palveluittain (portfolionäkökuvat) sekä arkkitehtuurinäkökulmittain (tilannekuva) ryhmiteltynä.
- Hyödynnä kaavioiden luonnissa ArchiMate-käsikirjaa sekä Lean KA koulutusvideoita.
- Pidä malli jatkuvasti julkaistuna, jotta portaalikatselijat näkevät aina viimeisen version. Merkitse infoboxilla kaavion tila, pvm ja tekijä sekä kommentteilla avoimet asiat/kysymykset.
- Huolehdi organisaation kokonais kuvan säilymisestä eheänä sitä mukaa kun eri ratkaisut kehittyvät (esim. organisaation palvelu-, prosessi- ja sovelluskartat).

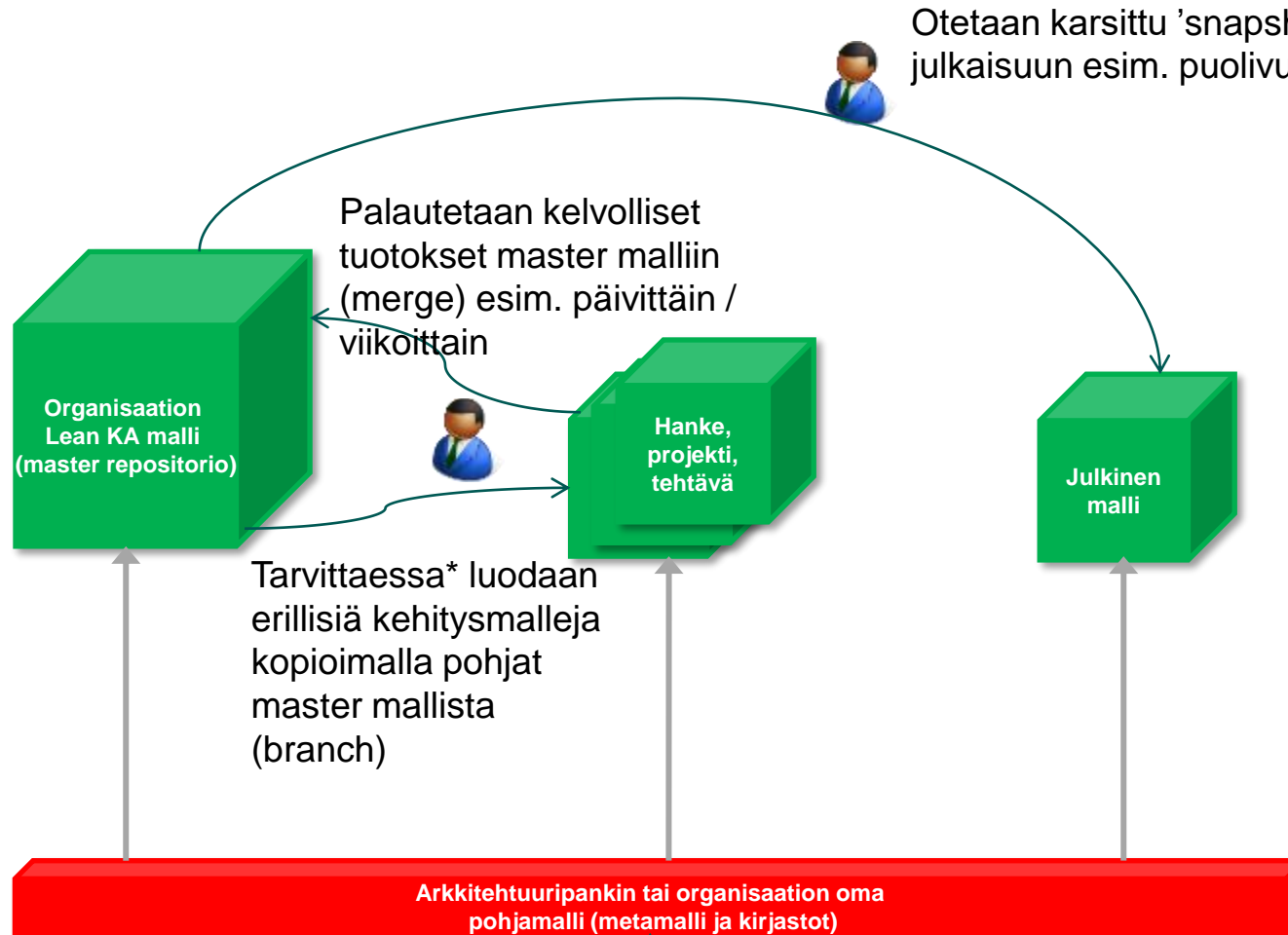

Työpaketit ja kaavioiden instansiointi

Hallintamallin periaate

- Jatkuvaa ketterää mallintamista (tilannekuva)
- Ideasta tuotantoon kehittämiss-paketit
- Koko ajan julkaistuna organisaation katselijoille

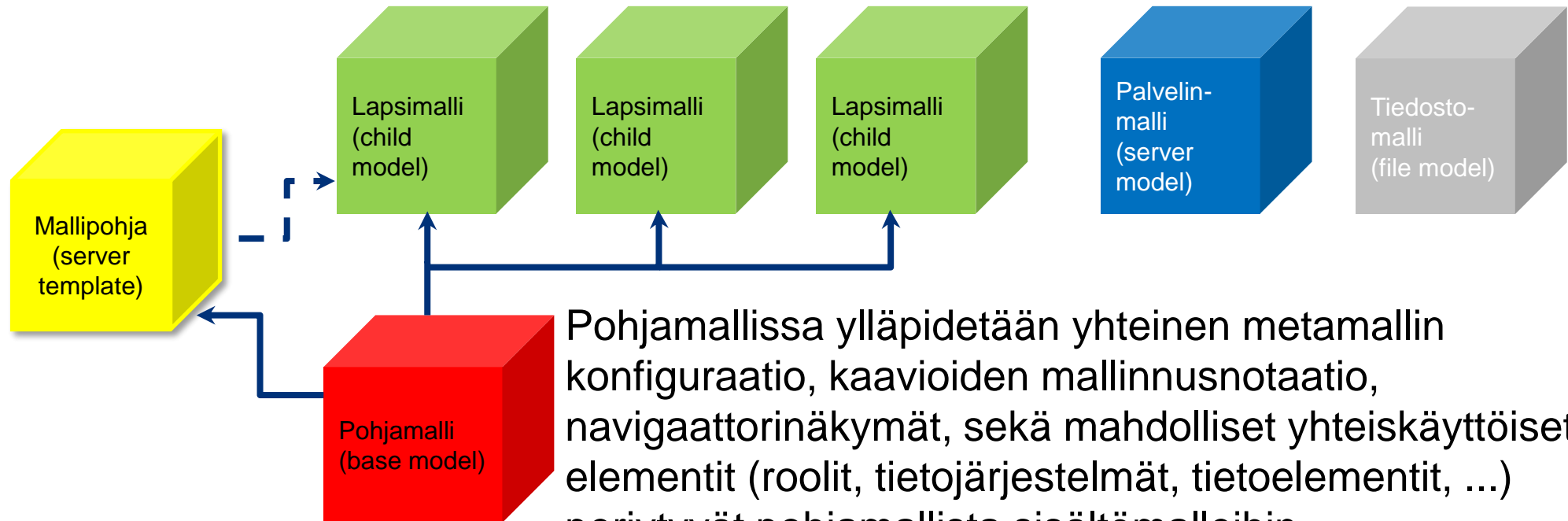

*) jos paljon yhtäaikaista mallintajia, tietoturvasyitä, harjoittelu, testaus, jne.

Pohjamallin suhde sisältömalleihin

Lapsimalleissa voidaan hyödyntää yhteiskäyttöisiä elementtejä pohjamallista ja luoda uusia elementtejä

Pohjamallissa ylläpidetään yhteinen metamallin konfiguraatio, kaavioiden mallinnusnotaatio, navigaattorinäkymät, sekä mahdolliset yhteiskäyttöiset elementit (roolit, tietojärjestelmät, tietoelementit, ...) periytyvät pohjamallista sisältömalleihin (lapsimalleihin). **Tämä varmistaa mallien yhteensopivuuden !**

Mallityypit

- Palvelinmalli (Server model) – palvelimella hallinnoitava yhteiskäyttöinen malli. Mahdollistaa usean käyttäjän samanaikaisen mallintamisen
- Tiedostomalli (File model) – paikallinen tiedostopohjainen malli. Käytetään paikalliseen (offline) työasematyöskentelyyn tai mallin siirtoon ympäristöstä toiseen. Ei tule käyttää hankkeissa yhteisen mallin rakentamiseen.
- Mallipohja (Server/File Template) – kuvauspohja, joka tarjoaa kaavioiden suunnittelunäkymän (kopioidaan pohjaksi uudelle mallille)
- Pohjamalli (Base model) – lapsimalleille yhteiset perusmääritykset ja notaation sisältävä malli palvelimella. Voi sisältää ennalta määriteltäviä yhteisiä elementtiluetteloja (roolit, tietoelementit, sovellukset,...).
- Lapsimalli (Child model) – pohjamallin määritykset perivä varsinainen sisältömalli palvelimella (KA- ja prosessikuvaukset, kaaviot).
Normaalisti organisaatioissa ja hankkeissa käytetty mallityyppi palvelinympäristössä.

Suositteluvia lähteitä

- ArchiMate 3.1 Standard

<https://pubs.opengroup.org/architecture/archimate3-doc/>

<https://www.opengroup.org/archimate-31-non-commercial-license>

- ArchiMate Käsikirja suomeksi

<https://www.hosiaisluoma.fi/blogi/kokonaisarkkitehtuuri/archimate-kasikirja/>

- ArchiMate Cookbook

<https://www.hosiaisluoma.fi/blog/archimate-cookbook/>

- R&A Enterprise Architecture

<https://ea.rna.nl/category/all-posts/modelling/archimate/>

- Architectural Thinking

<https://architectural-thinking.com/>

Kiitos!

DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTO

dvv.fi

